

HARIDUSE RAHVAKOMISSARIAADI TEATAJA

AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Hariduse Rahvakomissariaat (Tõnismägi 11). Tel. 453-49

Nr. 11.

25. veebruaril 1941.

Nr. 11.

Eesti NSV Moskva kunstidekaadi ja ülevabariigilise isetegevusliku kunstiolümpiaadi korraldamine.

Lasteadade kasvatajate ettevalmistuse ja teenistuse juhend.

Lasteadade tegevuse korraldamise juhend.

Hariduse Rahvakomissari 1941. a. 12. veebruari otsus nr. 351 eelkooli metoodilise keskkabineti asutamise asjas.

Fr. R. Kreuzwaldi nim.

Eesti NSV Riiklik

Raamatukogu

AMETLIK OSA.

PE 14641

Hariduse Rahvakomissariaadi ja Rahva Kunstilise Isetegevuse Keskmaja 1941. a. 22. veebruari ringkiri nr. 171 Ametiühingute Kesknõukogu Kultuurosakonnale, ELKNÜ Keskkomiteele, Tallinna, Tartu, Pärnu ja Narva linnade ja kõigi maakondade rahvahariduse osakondadele, poliitharidustöö inspektoritele ja koolide juhatajaile — ENSV Moskva kunstidekaadi ja ülevabariigilise isetegevusliku kunstiolümpiaadi korraldamise asjas.

1941. a. lõpupoole toimub Moskvast ENSV kunstidekaad, millest saadetakse osa võtma meie parimad kunstilise isetegevuse kollektiivid ja solistid.

Dekaadile ja kunstiolümpiaadile ettevalmistamine peab looma elevust meie kunstilise isetegevuse kõikidel aladel ning aitama tõsta kunstilise isetegevuse taset kõige laiemas mõttes. Ta peab tooma kunstilisse isetegevusse uusi harrastusalasid ning välja arendama seni vähe viljelemist leidnud alad: rahvapillid, deklamatsioon, vokaal- ja instrumentaalsolistid jne.

Dekaadi ja selle eel Tallinnas toimuva kunstiolümpiaadi ettevalmistamisest võtavad osa:

- 1) ametiühingute,
- 2) maarahva (rahvamajad, klubid ja punased nurgad),
- 3) kõrgemate koolide, keskkoolide ja
- 4) transporttöölise kunstilise isetegevuse ringid.

Ettevalmistustööde ja eelpidustuste üldkäik oleks järgmine:

Esimesed ulatuslikud kunstilise isetegevuse demonstratsioonid toimuvad ühendes 1. mai pidustustega, millal rahvamajad, klubid ja punased nurgad esinevad korraldatavail pidustustel oma isetegevuslike kunstikollektiividega ja solistidega.

21. juunil toimuvad kodanliku korra kukutamise ja nõukogude korra esimese aastapäeva tähistamiseks kõigis rahvamajades ja klubides suuremad kontsertõhtud.

22. juunil teostatakse üle maa suured ülevallalised rahvapeod ja isetegevuslikud kunsti-esinemised. Tarbekorral võivad naabervallad korraldada neid pidustusi ühiselt. Samuti võivad linnad koos linnaümbruse valdadega korraldada ühise pidustuse. Neil valitakse välja parimad kollektiivid ja solistid, kes võtavad osa 26. ja 27. juulil Nõukogude Liidu Sõja-Merelaevastiku auks toimuvaist maakondlikest ja üelinnalistest pidustustest. Maakondade pidustuste läbiviimisel võidakse, kus see osutub tarvilikuks, maakond jagada ringkondadeks: näiteks Läänemaal võiksid pidustused toimuda eraldi mandri osas ja eraldi Hiiuma saarel. Parimini esinenud kollektiivid ja solistid valitakse välja esinemiseks ülevabariigilisel kunstiolümpiaadil, mis toimub Tallinnas augustikuu algul. Ülevabariigilisel kunstiolümpiaadil valitakse välja parimad esinejad. Need võtavad osa oktoobrikuul Moskvas toimuvast ENSV kunstidekaadist, esinedes seal erikavaga.

Enne ärasõitu kantakse Moskva kunstidekaadi erikava esinejate poolt ette Tallinnas valitsusliikmete juuresolekul.

Kõik need kontserdid ja pidustused on segakavaga, kus on esitatud isetegeva kunsti viljeluse kõik alad: sümfonia-, keel- ja puhkpilliorkestrid, mees-, nais- ja segakoorid, vokaal- ja instrumentaalsolistid, näitetrupid, tantsuansamblid ja -solistid, deklamaatorid, rahvatantsu-, laulu- ja mängutrupid, rahvapillimehed, akrobaadid jne.

Moskva ENSV kunstidekaadi kunstilise isetegevuse ala ettevalmistamiseks ja kunstidekaadi läbiviimiseks ja juhtimiseks on moodustatud vastav alamkomisjon.

Maakondades ja linnades tuleb Täitevkomiteede määramisel viivitamata moodustada vastutavad ettevalmistavad komisjonid. Komisjoni kuuluksid: esimehena — täitevkomitee esimees, esimene asetäitja — rahvahariduse osakonna juhataja, teine asetäitja — poliithariduse inspektor või konsulent ja liikmetena kohaliku parteikomitee agit-propaganda osakonna juhataja, kohalike komnoorte esindaja, ametiühingute esindaja, suuremate orkestrite ja kooride juhatajad, keskkoolide muusikaja lauluõpetajad. Komitee võib oma koosseisu täiendada tarvilike asjatundjatega.

Maakonnakomiteedel tuleb astuda samme vastavate 3—7-liikmeliste komisjonide moodustamiseks valdades ja piirkondades, kes juhiksid ettevalmistustööde ja pidustuste läbiviimist valdades.

Parimate esinejate väljavalimiseks saadab isetegeva kunsti alamkomisjon oma esindajad maakondlikele ja linnade pidustustele.

Kõik kollektiivid ja solistid, kes maakondlikel pidustustel repertuaari esitavad hästi, omandavad õiguse osa võtta Tallinnas toimuvast ülevabariigilisest kunstiolümpiaadist. Pääle selle määratakse maa- või linna täitevkomitee otsusega parimaile esinejatele diplomid. Eriti silmapiastrivale üksikesinejatele ja teenekaile juhtivale jõududele võidakse anda mälestusesemed.

Ühteageu pidustustega toimuvad valdades ja linnades isetegeva kujutava- ja tarbekunsti näitused, kus esitatakse väljapanekutena maali, graafikat, skulptuuri, puulõiget, mitmesuguseid kunstipäraseid käsitöid jne. Näitusest võtavad osa ka artellid. Tallinnas korraldatud vastava näituse väljapanekute paremik saadetakse Moskva kunstidekaadile.

Olümpiaadiks on laulukooridele välja valitud järgmine repertuaar:

1. Segakooridele: Laul Stalinist — Pokrass, Hällilaul (g-duur) — M. Saar, Hõiskame kooris — T. Vettik, Helise, helise ilma — E. Võrk, Priiuse hommikul — K. Türrpuu, Kangakudumise laul — E. Oja, Stepi ratsavägi — L. Knipper. Neist on Hällilaul ja Kangakudumise laul kohustuslikud võistluslaulud kõigile segakooridele.

2. Meeskooridele: Meeste laul — E. Vörk, Jaan läheb jaanitulele — R. Päts, Humal — E. Aav, Seitse väimeest — Aleksandrov.

3. Naiskooridele: Midrilinnu mäng — A. Vedro, Kevade lähene mine — E. Kapp, Heinaliste laul — G. Ernesaks ja Lüüriline laul — Dunajevski.

4. Ühislauludena orkestri saatel: Laul kodumaale — Dunajevski ja veel paar Nõukogude Liidu laulu, mis tehakse teatavaks hiljem.

Puhkpilliorkestreile: Jaaniöö — M. Lüdig, Rukkirääk — J. Jürme, Pidulik marss — E. Kapp, peale nende üks klassikaline muusikapala ja üks Nõukogude Liidu helitöid. Viimased tehakse teatavaks õige pea.

Näitetruppidel tuleb repertuaari valimisel kasutada väikelavadele lubatud lavateoste nimestikku nr. 1, mis on ilmunud Hariduse Rahvakomissariaadi Teatajas nr. 4, 1940. a. ja saadetud kõigile koolidele ja raamatukogudele.

Rahvatantsurühmade ettevalmistamine pidustusteks ja olümpiaadiks toimub kahes osas: 1. Kõigile rühmadele antakse ühine kava, mis tuleb ära õppida, et saaks rakendada rahvatantsurühmi ühisteks esinemisteks nii maakondlikel pidustustel kui ka olümpiaadil. Ühisesse kavva kuuluvad järgmised tantsud: Kalamies, Kiigadi-Kaagadi, Mustjala kõrge, Savikoja venelane; laulukoori saatel: Väandra polka ja Labajala valss, naistele — Targa rehealune, meestele — Pulgatants. 2. Lisaks ühisele kavale rühmad võivad esitada tantsu vabal valikul, kusjuures soovitav on esitada kodukoha tantsu ja mängu. Ettevalmistamiseks võib kasutada varematal aegadel ajakirjades ilmunud rahvatantsude kirjeldusi, Põldmäe-Tampere „Valimik eesti rahvatantse“ jt. Eesti rahvatantsude kõrval tuleb rühmadel õppida mõned Nõukogude Liidu vennasrahvaste tantsud. Nende tantsude kirjelduse koostamine on käsil ja nad tehakse peatselt kättesaadavaks. Lõpetamisel on rahvatants-lavastuse käsikiri. Perekamad ja tugevamad tantsurühmad võiksid selle lavastuse oma töökavva võtta.

Poliithariduse inspektoreil ja konsulentidel ja loodavail komiteedel tuleb astuda samme kunstidekaadi mõtte selgitamiseks ja propageerimiseks. Ühtlasi tuleb hoolt kanda selle eest, et võimalikult kõik kunstilise isetegevuse kollektiivid ja solistid asuksid dekaadile ja kunstiolümpiaadile ette valmistama. Minimaalnõudena tuleb esitada, et iga rahvamaja ja klubi juures töötaks vähemalt 3 kunstilise isetegevuse kollektiivi: segakoor, näitering ja rahvatantsurühm. Kus need puuduvad, tuleb õhutada nende asutamist.

Kunstiolümpiaadile ja dekaadile ettevalmistamisel kasutada kõik võimalikud kohapealsed jõud: lisaks kollektiividele solistid igalt alalt — rahvapillimehed, rahvalaulikud jne. Tuleb teha kõik, et suurem osa ettevalmistustöist läbi viidaks veel eeloleva paari kuu kestel, kuna kevadised ja suvised põllutööd ei võimalda seda teha enam nii intensiivselt.

Dekaadiks väljavalitud repertuaar on saadaval Rahva Kunstilise Isetegevuse Keskmaja Näidendite, Lavatarvete ja Nootide Keskkogust, Tallinn, Pärnu mnt. 10—18, telef. 456-43 ja 465-22.

Kõigi üleskerkivate küsimustega pöörduda Rahva Kunstilise Isetegevuse Keskmaja poole, Tallinn, Estonia pst. 11—1, telef. 311-11, 304-03 ja 320-83.

Tallinnas, 22. veebruaril 1941.

Hariduse Rahvakomissar N. Andresen.

Hariduse Rahvakomissariaadi Poliithariduse Osakonna juhataja H. Piilmann.

Rahva Kunstilise Isetegevuse Keskmaja Juhataja J. Talpsepp.

Lasteaedade kasvatajate ettevalmistuse ja teenistuse juhend.

ENSV T 1941, 20, 263.

Antud Hariduse Rahvakomissari poolt 15. veebruaril 1941.

Alus: Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus lasteaedade ja laste mängumurude korraldamise kohta (ENSV T 1941, 9, 98) p. 9.

I. Lasteaedade kasvatajate ettevalmistus.

§ 1. Lasteaedade kasvatajailt nõutakse üldharidust keskkooli ulatuses. Ainult erandina võib Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakonna loal arvestada keskkooli hariduse asemel vastava kutsekooli lõpetamist.

§ 2. Peale üldhariduse nõutakse lasteaedade kasvatajailt kutselist ettevalmistust.

§ 3. Lasteaedade kasvatajate kutseline ettevalmistus toimub lasteaedade kasvatajaid ettevalmistavas vastavas õppeasutises või eelkooliealiste laste kasvatuse kursustel, kestusega mitte alla ühe õppeaasta.

§ 4. Hariduse Rahvakomissar määrab kindlaks need enne käesoleva määruse jõustumist töötanud õppeasutised ja kursused, millede lõpetamist loetakse vastavaks § 3 tähendatud kutselisele ettevalmistusele.

Erandjuhtudel võib Hariduse Rahvakomissari loal anda kutsetunnistus neile keskkooli haridusega isikuile, kes on omandanud kasvataja kutselise ettevalmistuse välismaal.

§ 5. Isikuile, kel on § 1 tähendatud üldharidus ja kes on omandanud § 3 või 4 tähendatud kutselise ettevalmistuse, annab Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakond lasteaia kasvataja kutse ja selle tõenduseks vastava tunnistuse.

§ 6. Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakond võib anda lasteaia kasvataja kutse ka neile isikuile, kel puudub § 1 tähendatud üldharidus ja § 3 ja 4 tähendatud kutseline ettevalmistus, kui nad on enne käesoleva juhendi jõustumist töötanud lastekasvatajatena (lasteaednikena) koolieelseis kasvatusasutistes (lasteaedades, lastepäevakodudes, lastekodudes) vähemalt viis aastat hea eduga, ja omavad Kooliosakonna poolt tunnustatud küllaldaselt teadmisi, võimeid ja oskusi kasvataja tegevuse edukaks jätkamiseks.

§ 7. Lasteaia kasvataja kutse saamiseks tuleb kutset taotlejal esitada Hariduse Rahvakomissariaadile tunnistused või tõendused üldhariduse ja kutselise ettevalmistuse kohta. Käesoleva juhendi § 6 korras kutset taotlejad esitavad peale selle veel tõenduse teenistuse kohta lastekasvatajana (lasteaednikuna) koolieelseis kasvatusasutistes.

Kõik tunnistused ja tõendused esitatakse selle rahvahariduse osakonna kaudu, mille tegevuspiirkonnas elab kutset taotleja. Rahvahariduse osakonna juhataja lisab nendele tunnistustele ja tõendustele saadud andmed ja hinnangud kutset taotleja teenistuse kohta ja oma arvamuse kutse andmise asjas.

§ 8. Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakond otsustab kutse andmise nii esitatud tunnistuste, tõenduste ja hinnangute kui ka Kooliosakonnal endal olevate või tema poolt täiendavalt kogutud dokumentide põhjal.

II. Lasteaedade kasvatajate teenistus.

§ 9. Lasteaedade juhatajaiks võib nimetada isikuid, kel on lasteaia kasvataja või algkooli õpetaja kutse ja kes on töötanud koolieelseis kasvatusasutistes vähemalt kaks aastat.

§ 10. Lasteaedade kasvatajaiks võib nimetada isikuid, kel on lasteaia kasvataja või algkooli õpetaja kutse.

§ 11. Kui ei leidu § 9 ja 10 tähendatud kutsega ja staažiga isikuid, võib lasteaia juhataja või kasvataja kohustetäitjaiks nimetada ka ilma lasteaia või algkooli õpetaja kutseta isikuid, kui neil on olemas keskkooli või vastava kutsekooli haridus ja nad omavad küllaldasi võimeid lasteaia õppe- ja kasvatustöö korrallikuks teostamiseks.

§ 12. Lastevanemate grupi poolt ülalpeetavasse lasteaeda, kui laste arv ei ületa 15 last, on erandina lubatav nimetada lasteaia juhatajaks või kasvatajaks isikuid lastevanemate gruppi kuuluvate lastevanemate hulgast, kes vastavad § 11 tähendatud nõudeile.

§ 13. Lasteaedade juhatajad nimetatakse teenistusse ja vabastatakse teenistusest maakondade ja linnade rahvahariduse osakondade juhatajate poolt.

Tööstuslike käitiste poolt ülalpeetavate lasteaedade juhatajad nimetatakse teenistusse ja vabastatakse teenistusest nende käitiste administratsiooni poolt vastava rahvahariduse osakonna juhataja kinnitusel.

§ 14. Lasteaedade kasvatajad nimetatakse teenistusse ja vabastatakse teenistusest maakondade ja linnade rahvahariduse osakondade poolt vastavate lasteaedade juhatajate ettepanekul.

Tööstuslike käitiste poolt ülalpeetavate lasteaedade kasvatajad nimetatakse teenistusse ja vabastatakse teenistusest nende käitiste administratsiooni poolt vastava rahvahariduse osakonna juhataja kinnitusel.

§ 15. Lasteaedade juhatajate ja kasvatajate muudel teenistuslikel aladel kohaldatakse lasteaedade ülesannete ja tegevuse kohaselt algkoolide õppejõudude teenistuse alal kehtivaid vastavaid eeskirju.

III. Juhendi jõustumine.

§ 16. Käesolev juhend jõustub avaldamisega.

Hariduse Rahvakomissar N. A n d r e s e n.

Lasteaedade tegevuse korraldamise juhend.

ENSV T 1941, 20, 262.

Antud Hariduse Rahvakomissari poolt 15. veebruaril 1941.

Alus: Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus lasteaedade ja laste mängumurude korraldamise kohta (ENSV T 1941, 9, 98) p. 9 ja 10.

I. Lasteaedade kohustuslik asutamine ja ülalpidamine täitevkomiteede ja tööstuslike käitiste poolt.

§ 1. Lasteaedade asutamine määruse (ENSV T 1941, 9, 98) p. 4 alusel linnade ja maakondade töötava rahva saadikute Nõukogude täitevkomiteede ja tööstuslike käitiste poolt toimub sellekohaste eeskirjade alusel ja plaani kohaselt.

§ 2. Hariduse Rahvakomissar suunab määruse (ENSV T 1941, 9, 98) p. 4 alusel täitevkomiteede ja käitiste tegevuse kooskõlastamist ja koostööd lasteaedade asutamise ja ülalpidamise alal ja hoolitseb lasteaedade võrgu õige ja otstarbekohase väljaarendamise eest. Ligemaid juhatusi ja nõu sellel alal annavad Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakonna vastavad töötajad.

§ 3. Täitevkomiteed ja tööstuslikud käitised teatavad vastavaile rahvahariduse osakondadele iga nende poolt asutatud lasteaia kohta (hiljemalt 7 päeval pärast lasteaia avamist) järgmised andmed:

- 1) lasteaia nimetus ja täpne asupaik;
- 2) teade selle kohta, et lasteaia ruumid on tunnustatud vastava ametliku arsti poolt vastavaks tervishoiu nõudeile ja et lasteaias on olemas tarvilikud seadmed ja vahendid;
- 3) lasteaia juhataja ees- ja perekonnanimi ning üld- ja kutseharidus;
- 4) lasteaia normaalne mahutavus.

§ 4. Rahvahariduse osakonna juhataja saadab § 3 tähendatud andmete alusel vastava teate Hariduse Rahvakomissariaadile, lisades juurde oma seletuse ja seisukoha avatud lasteaia kohta lasteaedade plaani teostamise ja võrgu väljaarendamise seisukohalt.

§ 5. Lasteaia nimetuse ja asupaiga ja juhataja muudatustest teatavad täitevkomiteed ja tööstuslikud käitised rahvahariduse osakonnale samuti 7 päeva kestel, ja rahvahariduse osakond teatab sellest omakorda Hariduse Rahvakomissariaadile.

§ 6. Maakondade ja linnade rahvahariduse osakonnad peavad kõigi nende tegevuspiirkondades asuvate lasteaedade nimestikku.

§ 7. Täitevkomiteed ja tööstuslikud käitised ei või sulgeda avatud lasteaeda ega lõpetada lasteaia tegevust oma äranägemisel, vaid lasteaia tegevuse lõpetamine või lasteaia sulgemine võib toimuda lasteaedade plaani kohaselt ja võrgu muutmise korras.

II. Lasteaedade mittekohuslik asutamine ja ülalpidamine riiklike ja koöperatiivsete asutiste ja ettevõtete ning ühiskondlike organisatsioonide poolt.

§ 8. Asutised, ettevõtted ja organisatsioonid, kes soovivad asutada lasteaedu omal algatusel, arvestavad lasteaia ellukutsumisel lasteaedade plaani ja võrgu väljaarendamise vajadust lasteaedade tegevuse kooskõlastamise ja majandusliku jõu ja võimaluste otstarbekohaselt kasutamise huvides.

§ 9. Lasteaedade asutajad täidavad lasteaedade asutamisel vastavalt käesoleva juhendi § 3 ja 5 eeskirju.

Lasteaed loetakse asutatuks, kui ta on kantud rahvahariduse osakonnas peetavasse lasteaedade nimestikku. Nimestikku kandmisest teatab rahvahariduse osakond Hariduse Rahvakomissariaadile ühes § 3 tähendatud andmetega.

§ 10. Avatud lasteaia tegevust võib asutaja — ülalpidaja lõpetada, teatades sellest ette vastava maakonna või linna rahvahariduse osakonnale vähemalt kaks kuud.

Lasteaia tegevuse lõpetamisest teatab rahvahariduse osakond Hariduse Rahvakomissariaadile.

III. Lasteaedade sisustus ja õppevahendid.

§ 11. Lasteaedade asutamisel ja tegevuses tuleb täpsalt täita Hariduse Rahvakomissariaadi ja Tervishoiu Rahvakomissariaadi poolt kehtima pandud eeskirju lasteaedade ehituste, ruumide mahu, varustuse, õppevahendite, tervishoiu nõuete, toitluse ja arstiabi suhtes.

§ 12. Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakond seab kokku ja Hariduse Rahvakomissar kinnitab nende seadmete ja õppevahendite nimestiku, mille muretsemine lasteaeda on kohuslik lasteaija ülalpidajale.

IV. Lasteaedade õppe- ja kasvatustöö suunamine ja järelevalve.

§ 13. Lasteaedade õppe- ja kasvatustööd suunab Hariduse Rahvakomissariaat. Lasteaedade õppe- ja kasvatustööd oma tegevuspiirkondades korraldavad ja edendavad maakondade ja linnade rahvahariduse osakonnad.

§ 14. Lasteaedade tegevuse ligemad alused ning õppe- ja kasvatustöö korraldus määratakse Hariduse Rahvakomissari poolt kinnitatud lasteaija põhikirjaga ning programmilis-metoodiliste juhenditega.

§ 15. Kõik lasteaiad kuuluvad Hariduse Rahvakomissariaadi järelevalve alla.

Lasteaedade järelevalve ligemaiks teostajaiks on Hariduse Rahvakomissariaadi Kooliosakonna vastavad vanemad inspektorid ja inspektorid ning maakondade ja linnade rahvahariduse osakondade koolide inspektorid ja vastavad eriinspektorid.

V. Juhendi jõustumine ja kohaldamine.

§ 16. Käesolev juhend jõustub avaldamisega. Käesoleva juhendi jõustumisega kaotab kehtivuse Lühiaegsete kodukoolide asutamise ja töötamise määrus (RT 1938, 97, 838).

§ 17. Käesolev juhend kuulub vastavalt kohaldamisele ka laste mängumurude suhtes.

Hariduse Rahvakomissar N. A n d r e s e n .

Hariduse Rahvakomissari 1941. a. 12. veebruari otsus nr. 351 eelkooli metoodilise keskkabineti asutamise asjas.

Asutada Eelkooli metoodiline keskkabinett asukohaga Tallinnas, arvates 1. veebruarist 1941. a.

Hariduse Rahvakomissar N. A n d r e s e n .

